

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

תוכן עניינים

- א. לא משום זרות 2.
- ב. לא משום טומאה 3.
- ג. לא משום מחוסר בגדים ולא משום רחוק ידים ורגלים 4.
- ד. ואלו שבמיתה 5.
- ה. האוכל את הטבל 6.
- ו. וכהן טמא שאכל תרומה טהורה 7.
- ז. וזר שאכל את התרומה 8.
- ח. וזר ששימש 9.
- ט. וטמא ששימש 10.
- י. וטבול יום ששימש 10.
- יא. ומחוסר בגדים 12.
- יב. ומחוסר כפרה 13.
- יג. ושלא רחוק ידים ורגלים 14.
- יד. ושתויי יין 15.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

טו. ופרועי ראש	16
טז. ערל	18
יז. ואונן	19
יח. ויושב אינן במיתה אלא באזהרה	20
יט. בעל מום ... באזהרה	21
כ. הזיד במעילה ... באזהרה	24
כא. לכהן טמא שאכל תרומה טמאה שאינו במיתה שנאמר ומתו בו כי יחללהו פרט לזו שמחוללת ועומדת	25
כב. וזר שאכל את התרומה אמר רב זר שאכל את התרומה לוקה	27

דף פג.

א. לא משום זרות

כבר התבאר לעיל דף פא: פב: שאע"פ שהזרים¹ מוזהרין שלא יתעסקו בעבודה מעבודות הקרבנות ועל כל מיין עבודה עובר בלאו, אין חייבין מיתה אלא על עבודה תמה, לא על עבודה שיש אחריה עבודה, כגון שחיטה, קבלה, והולכה, שיש אחריהם זריקה, ואין הזר חייב מיתה אלא על ארבע² עבודות

¹ שם ה"ב ערוך השולחן העתיד שם סי' מח סעי' ד

² הלשון צ"ע, כיון דפתח דאינו חייב רק על ארבע עבודות ובאמת על סידור שני גזירין נמי חייב, אע"פ דלאו מארבע עבודות הם ועל כן הוכרח הרמב"ם בה"ה לומר דהוי מארבע עבודות דהוי הקטרה, ובאמת מבואר בש"ס דעל הסידור עצמו חייב, אפילו בלא הקטרה (מנחת חינוך שם אות ה)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

בלבד, על הזריקה, ועל ההקטרה בקומץ מנחה, ובאיברי קרבנות, ועל ניסוך המים בחג, ועל ניסוך היין תמיד³.

לפיכך היוצק והבולל והפזות והמולח והמניף והמגיש ומסדר את לחם הפנים⁴ או את הבזיכין על השלחן והמטיב את הנרות והנותן הפתילה והשמן בנרות והמסדר את הנרות⁵ והמצית אש במזבח⁶ והקומץ והמקבל דמים ומוליכן והמוליך כף ומחתה לפני ולפנים⁷ אע"פ שנפסלו⁸ והרי הוא מוזהר על כל אלו ולוקה, אינו חייב מיתה מפני שכל אחת מהן עבודה שיש אחריה עבודה ואינה גמר עבודה⁹. וי"א¹⁰ שהמליחה והיציקה והבלילה כשרים בזר ואינו לוקה¹¹, וכן הפתיתה.

ב. ולא משום טומאה

³ המנסך שלשה לוגין יין או שלשה לוגין מים. נראה דוקא בשיעור הזה חייב הזר, שהוא שיעור ניסוך לענין עבודה שהכהן עובד, אבל בפחות משיעור זה שבכהן אינו נחשב עבודה אינו חייב הזר (מנחת חינוך שם אות ג)

⁴ ואינה נחשבת גמר עבודה כיון שבשבת הבאה צריך לסלקם מן השולחן ועל הסילוק אי אפשר לחייבו כיון שבעינין עבודת מתנה ולא עבודת סילוק (ערוך השולחן העתיד שם סעי' ח)

⁵ ליקומי הלכות יומא כד ע"א ח ע"א בדפוי ועיי"ש בעין משפט אות א שאפשר שכלל הרמב"ם את זה במש"כ המטיב את הנרות ודלא כשפת אמת יומא שם מוברא לקמן דסידור הנרות אינו עבודה

⁶ שאינה עבודה תמה כיון שיש אחריה סידור שני גזירי העצים (כס"מ שם)
⁷ ליקומי הלכות שם

⁸ ולכאורה לפי מש"כ הרמב"ם מעשה הקרבנות פי"ג הי"א "לא כלל לא פתת לא הגיש לא משח את הרקיקין כשירה לא נאמרו כל הדברים האלו אלא למצוה שכך היא מצותה" א"כ זר אינו פוסלם ובמעשה רב כתב שלחכי אפסקיה הרמב"ם הינם לבין קומץ וקבלת הדם שבאמת אינו פוסל אלא בזר שקמץ או קיבל הדם וכן בחזו"א על הרמב"ם שם כתב שמה שכתב פסול ולוקה אינו אלא על הסיפא דהיינו סידור לחם הפנים ובזיכין והקמיצה וקבלת דמים אבל יציקה ובלילה ופתיתה לכתחילה כשרים בזר וכ"כ בחומר בקודש פ"ב אות עג (ושאר הדברים המוזכרים כאן פסולים וברמב"ם לא מנאם ועייין ליקומי הלכות שם בעין משפט אות ש א ב) אבל בשער המלך משמע דס"ל שהוא סתירה ברמב"ם וכן בהגה"ה מבין המחבר בנוב"ת יו"ד סי' מג ולפי"ז נקטינן לחומרא

⁹ שם ה"ה שער המלך הל' יו"ט פ"ג ה"ד ד"ה כתבתי

¹⁰ רמב"ן עה"ת ויקרא פ"ב פס' יא חזו"א על הרמב"ם שם וז"ל שם "וחזר ואמר וכל קרבן מנחתך במלח תמלח, כי יחזור אל מביא המנחה שאמר בו בתחלת הפרשה "ואם מנחת מרחשת קרבנך" והמעם, כי המליחה כשרה בזר כמו יציקה ובלילה"

¹¹ ועייין שער המלך שם מה שפלפל בזה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

וכבר התבאר לעיל שם ודף פא: ושכחן טמא¹² בין טמא מת בין טמא שריץ¹³ שעבד בעבודה מעבודה המקדש¹⁴ חילל עבודתו וחייב מיתה בידי שמים על עבודתו, אע"פ שלא שהה שם שנאמר (ויקרא כב פסוק ב) וַיִּנָּזְרוּ מִקִּדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִחַלְּלוּ אֶת שֵׁם קִדְשֵׁי הָרִי זֶה אֲזַהֲרָה לְעוֹבֵד בְּטוֹמָאָה וְלַחֲלֹן הוּא אוֹמֵר (שם פסוק ט) וּמָתוּ בּוֹ כִּי יִחַלְּלוּ מִזֶּה חִלּוּל הָאֱמוּנָה שֶׁמֶּיב מִיתָה בִּידֵי שָׁמַיִם, אִף כֹּאן מִיתָה בִּידֵי שָׁמַיִם וְכֹל לֹא שְׁחִיבִין עֲלָיו מִיתָה בִּידֵי שָׁמַיִם לֹקִין עָלָיו.

אינו חייב¹⁵ מיתה בידי שמים אלא בארבע עבודות שהזר חייב עליהם, דהיינו עבודה תמה ולא על עבודה שיש אחריה עבודה והם ארבע עבודות בלבד על הזריקה ועל ההקטרה ועל ניסוך המים בחג ועל ניסוך היין תמיד. כמבואר להלן בעבודת הזר, אבל שאר עבודות אף שהם פסולים אינם במיתה אלא באזהרה וחייב מלקות.

ג. ולא משום מחוסר בגדים ולא משום רחוק ידיים ורגלים

כהן גדול ששימש¹⁶ בפחות משמנה בגדים, וכהן הדיוט בפחות מארבעה חייבין מיתה בידי שמים כזר, וזה נקרא במשנה מחוסר בגדים, כמו שיתבאר להלן.

מצות עשה¹⁷ לקדש כהן העובד ידיו ורגליו ואח"כ יעבוד, וכהן שעבד ולא קידש ידיו ורגליו שחרית חייב מיתה בידי שמים, כדלהלן, ועבודתו פסולה בין כה"ג בין כהן הדיוט.

¹² רמב"ם ביאת המקדש פ"ד ה"א ועיין מנחת חינוך רסה אות ג

¹³ ליקומי הלכות זבחים כב ע"ב יר ע"א בדפוי' בתורת הקדשים אות ט ובזבח תודה ד"ה ונקטינן ואם כבר טבל וצריך רק הערב שמש בשביל ליטתהר חייב משום לאו דלא יחללו ל"ת עו

¹⁴ וה"ה בבמה גדולה עיין ברדב"ז שם

¹⁵ רמב"ם שם פ"ט ה"י וה"ב

¹⁶ ערוך השולחן העתיד הלכות כלי המקדש סימן לא סעיף ו - ז

¹⁷ ערוך השולחן העתיד שם סימן מא סעיף ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

כל כהן הכשר¹⁸ לעבודה אם שתה יין או שאר משקין המשכרים¹⁹ אסור לו להכנס²⁰ מן המזבח ולפנים ואם נכנס והוא שתוי יין או שכור אע"פ שלא עבד עבודה הרי זה לוקה ואם נכנס²¹ שתוי יין ועבד לוקה²², ועבודתו פסולה וחייב מיתה בידי שמים, כדלהלן.

ובאלו אינו חייב מיתה²³ אלא אם עבד עבודה תמה²⁴ דהיינו אחת מד' עבודות שהם הזריקה ההקטרה ניסוך המים בחג וניסוך היין תמיד אבל מלקות חייב אף בעבודה שאינה תמה ואף מן המזבח ולחוץ.

וכיון דזר²⁵ וטמא ושתוי יין אינו חייב מיתה אלא על העבודות שנתבארו, א"כ גם כל הפסולין שחייבין מיתה כגון ומחוסר בגדים ושלא רחוץ ידיים ורגלים אין חייבין מיתה אלא בעבודת מתנה ובעבודה שאין אחריה עבודה, דלא גריעי מזרים. ובמחוסר בגדים אשבחן דמקרי זר (זבחים יז, ב). ולפיכך זר מחוסר בגדים ושתוי יין הטמא ושלא רחוץ ידיים ורגלים ששימש במקדש אינן חייבין אלא על עבודות שהזר חייב עליהן מיתה, ועל שאר העבודות באזהרה²⁶.

ד. ואלו שבמיתה

¹⁸ רמב"ם ביאת המקדש פ"א ה"א ב והט"ו

¹⁹ עיין בערוה"ש סעי' יט שאין שיעור בשתיה בשאר משקין אלא כל ששתה והשתכר מזה אסור ועיין לקמן גבי שיעור היין

²⁰ כאן לא כתב להכנס לעבוד כיון שאזהרה איכא בעצם הכניסה וכדלקמן

²¹ שם ה"א והט"ז

²² סנהדרין פ"ט ה"ב

²³ משנה למלך שם פ"ט ה"י חזו"א קדשים מס' הוריות סי' טו ס"ק כג

²⁴ ובפרטי דין עבודה תמה עיין ל"ת עד

²⁵ ערוך השולחן העתיד הלכות ביאת מקדש סימן מח סעיף טו – טז

²⁶ אך מה דחשיב בעל מום הוא תימא דבעל מום אינו במיתה אלא במלקות כמ"ש בעצמו בפ"ו (כ"מ). וגם בסמ"ג לאוין (שט) הועתק לשון זה. ולכן נראה לתרץ ע"פ מה ששינו בת"כ בפרשה דמומין, דמרבא שם כל העבודות אף יציקות ובלילות וכו', ואומר שם: יכול יהיה חייב על כולן, ת"ל: לחם, מה לחם מיוחד שהוא משום עבודה יצאו אלו שאינם משום עבודה, עכ"ל. והבאנו זה לעיל ריש סי' מד ובארנו דהכוונה על עבודה שאינה מעכבא כפרה ע"ש, והרמב"ם יפרש דממעט בעבודות שאין הזר חייב עליהם מיתה. שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

כל מחוייבין מיתה בידי שמים כלומר שימות לפני ששים שנה²⁷, שהן בלא תעשה ויש בהן מעשה שלוקין עליהן שמנה עשר, ואלו הן (א) זר שאכל תרומה גדולה בין טהורה בין טמאה, (ב) זר שאכל תרומת מעשר, (ג) זר שאכל ביכורים אחר שנכנסו לירושלים, (ד) זר שאכל חלה, (ה) האוכל טבל שלא הורם ממנה תרומה גדולה ותרומת מעשר, (ו) האוכל עיסה שלא הורמה חלתה, (ז) כהן טמא שאכל תרומה טהורה, (ח) כהן שנכנס לקדש הקדשים שלא לעבודה, (ט) כהן שיצא מן המקדש בשעת עבודה, (י) לוי שעבד בעבודת כהנים, (יא) זר ששימש במקדש, (יב) מחוסר בגדים הרי הוא כזר ולוקה אם עבד, (יג) כהן טמא ששימש, (יד) שתוי יין ששימש, (טו) טבול יום ששימש, (טז) מחוסר כיפורים ששימש, (יז) פרוע ראש ששימש, (יח) קרוע בגדים ששימש. ויבוארו להלן לפנינו

אם לקה משום לאוין אלו, נפטר מחיוב המיתה בידי שמים²⁸.

ה. האוכל את הטבל

הטבל²⁹ כיצד, כל אוכל שגידוליו מן הארץ שהוא חייב להפריש ממנו תרומה ומעשרות, קודם שיפריש ממנו נקרא טבל ואסור לאכול ממנו. שנאמר (ויקרא כב פסוק טו) וְלֹא יַחְלְלוּ אֶת קִדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת אֲשֶׁר יָרִימוּ לַה', כלומר לא ינהגו בהן מנהג חולין ועדיין קדשים שעתידין להתרם לא הורמו.

²⁷ מו"ק כ"ח א

²⁸ הגה להרמב"ם פשיטא ליה דלוקין על לאו זה שחייב עליו מיתה בידי שמים, ובוודאי כן הוא כמו בחייבי כריתות דלוקין עליהם. ופשוט הוא דכשם שחייבי כריתות כיון שלקו נפטרו מידי כריתתן כדתנן שלהי מכות, כמו כן בחייבי מיתה בידי שמים דמאי שנא, דהא חייבי כריתות למדנו זה שם מונקלה אחיך לעיניך – כיון שנקלה הרי הוא כאחיך ע"ש, ה"נ במיתה בידי שמים. ערוך השולחן העתיד הלכות ביאת מקדש סימן לח סעיף ד, וכ"כ בשו"ת אחיעזר ח"א – אה"ע סימן כ כמבואר בל"ת עה

²⁹ רמב"ם פ"י מהל' מאכלות אסורות הי"ט, ופי"ט מהל' סנהדרין ה"ב, עיין בערוה"ש תרומות סי' ג סעי' ו שהביא מן הערוך שפי' שטבל לשון טבלא כמו מביא טבלא מרובעת (שולחן מרובע), שכשם שאין ביכולתנו לאכול הטבלא שהוא עין בעלמא, כמו כן אין בידינו לאכול הפירות קודם ההרמה. והערוה"ש פירש, שאולי הוא מורכב מלשון תבל הוא הנאמר בעריות והכוונה שהוא מכוער וטי"ת ותי"ו מתחלפין כידוע, וכן הוא מורכב מלשון בלילה כדכתיב ויבל לחמורים (בשופטים פי"ט פס' כא ועיין רש"י מלכים א פ"ו פס' לח "בירח בול – הוא מרחשון שהעשב בלה בשדה וכולליון לבהמה מן הבית מלשון ויבל לחמורים"), וגם כאן בטבל החולין והתרומה מעורבים זה בזה, והאוכלם כך תבל דהיינו מכוער הוא.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

והאוכל כזית מן הטבל קודם שיפריש ממנו תרומה גדולה ותרומת מעשר³⁰,
עובר בלאו ולוקה עליו, וחייב מיתה בידי שמים. שנאמר (שם פסוק טז)
והשיאו אותם עון אשמה..

אבל האוכל מדבר שניטלה ממנו תרומה גדולה ותרומת מעשר ועדיין לא
הפריש ממנו מעשרות, ואפילו לא נשאר בו אלא מעשר עני, הרי זה לוקה
משום אוכל טבל, ואין בו מיתה שאין עון מיתה אלא בתרומה גדולה ותרומת
מעשר³¹.

ואזהרה לאוכל³² טבל שלא הורמו ממנו מעשרות בכלל שנאמר (דברים יב פסוק יז)
לא תוכל לאכל בשעריך מעשר דגנך ותירשך ויצהרך וגו'. וי"א³³, שכל שלא הופרשו
ממנו המתנות המחויבות בין תרומה ותרומת מעשר בין שאר מעשרות דהיינו מעשר
ראשון מעשר שני או מעשר עני, חייב מיתה בידי שמים ומלקות.

האוכל³⁴ כזית מטבל של דבריהם או מכלאי הכרם וערלה של חוצה לארץ, מכין אותו
מכת מרדות.

ו. וכהן טמא שאכל תרומה טהורה

כהן טמא³⁵, בין שטומאה יוצאת מגופו ובין שטומאת מגע, בין בטומאה
חמורה שטמא ז' ימים, ובין בטומאה קלה שטמא יום אחד, אסור לאכול

³⁰ וודאי אין הכוונה שאוכל החולין קודם שהופרש תרומת מעשר, שהרי לא מצינו בשום מקום שצריך הישראל
להמתין עד שיפריש הלוי תרומת מעשר, אלא הכוונה שהמעשר עצמו הוא טבל קודם שיפריש הלוי ממנו
תרומת מעשר, וכן בכה"ג שאינו מפריש מעשר הוי טבול לתרומת מעשר. (ערוה"ש שם סעי' יג).

³¹ דזה רבינן מקרא דלא תוכל לאכול בשעריך במכות טז ע"ב ולא איתרבי אלא ללאו אבל לא למיתה בידי
שמים. ובהשגות הראב"ד שם כתב "סברא היא זו והיא יפה בעיני משום דכתיב בהנך קראי קדש". ועיין בכסף
משנה שהקשה, שהרי גם במעשר שני כתוב קודש וא"כ בטבול למעשר שני הו"ל להתחייב מיתה בידי שמים.
ועיין ערוה"ש שם סעי' יא שפירש "דבמקרא זה דלא תוכל לאכול בשעריך לא כתיב גבי מעשר קודש שהרי
מיתה ילפינן מקרא דולא יחללו את קדשי וכו', וא"כ לא חייל מיתה רק על תרומה ותרומת מעשר דאיכרו
קודש.

³² שם ה"כ והכ"א

³³ רש"י יבמות פו ע"א ד"ה אף מעשר ושם בתוד"ה אי מהתם בתירון השני וז"ל שם רש"י מסכת יבמות דף פו
עמוד א "אף מעשר ראשון טובל – ואע"ג דבדידיה ליכא מיתה חייבין מיתה על הטבל שלא הופרש מעשר
ראשון ממנו. וכן שם בד"ה הכי גרסינן "וקאמר רחמנא לא תיכול ואי מהתם ה"א ללאו אבל מיתה לא קמ"ל".

³⁴ רמב"ם שם הכ"א

³⁵ רמב"ם תרומות פ"ז ה"א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

תרומה³⁶, בין טמאה בין טהורה³⁷. שנאמר (ויקרא כב פסוק ד) איש איש מזרע אהרן והוא צרוע או זב בקדשים לא יאכל עד אשר יטהר אי זהו קדש שאוכלין אותו כל זרע אהרן זכרים ונקבות הוי אומר זו תרומה³⁸.

וכן תרומת מעשר³⁹, וחלה וביכורים, אסורים לאכול בטומאה, שכולם נקראים תרומה.

אשת כהן⁴⁰ ועבד כהן שנטמאו, אף הם בכלל איסור זה דאכילת תרומה.

כל טמא האוכל⁴¹ תרומה טהורה, וגם לא נטמאה ע"י מגעו, כגון שלא הוכשרה לקבלת טומאה ע"י ביאת מים עליה⁴², חייב מיתה בידי שמים, ולוקה שנאמר (שם פסוק ט) ושמרו את משמרתי ולא ישאו עליו חטא ומתו בו כי יחללוהו אני ה' מקדשם.

ז. זור שאכל את התרומה

זר שאכל⁴³ תרומה בזדון, בין שהיה טמא⁴⁴ בין שהיה טהור בין שאכל תרומה טהורה בין שאכל טמאה⁴⁵ חייב מיתה בידי שמים שנאמר (ויקרא

³⁶ דרך אמונה שם בשם ערוה"ש

³⁷ ואפילו אם לא הוכשר הדבר לקבל טומאה אסור עיין תוס' יבמות עג ע"ב ד"ה טומאת

³⁸ ואע"ג שחזה ושוק ג"כ נאכל לנשות והנות הכהנים מ"מ בת כהן שהתחתנה עם זר ונתאלמנה בלא ולד אינה חוזרת לחזה ושוק וא"כ אינו נוהג בכל זרע אהרן אבל חוזרת היא לתרומה

³⁹ מנחת חינוך מצוה רעט אות א

⁴⁰ רש"י כתובות נו ע"א ד"נ נותנין ותוס' שם כו ע"א ד"ה מבית

⁴¹ ודינו ככל איסורי אכילה דבעינן כזית בכדי אכילת פרס וכדרך אכילתו וכיו"ב

⁴² או כגון שתחב לו חבירו לבית הבליעה וכמש"כ תוס' שם ד"ה פרט לזו ותוס' חולין קא ע"א ד"ה בשניטמא וכן שייך בעיסה שלא הוכשרה שנילושה במי פירות ועיין מנ"ח מצוה רעט אות ג שכתב "ומשכחת לה עוד דאכל רק כזית, דחייב על אכילת הכזית ככל איסורין שבתורה, והתרומה לא נטמאה דפחות מכביצה אוכלין אין מקבלין טומאה, וכזית הוא חצי ביצה או שליש כידוע. אך לדעת הרמב"ם פ"ד מטומאת אוכלין ה"א ודעימיה דאוכלין מקבלין טומאה בכל שהוא צריך לומר התירוצים הנ"ל"

⁴³ רמב"ם הלכות תרומות פרק ו הלכה ו

⁴⁴ אינו לוקה משום טומאה רק משום זרות שרק כהן הוזהר על הטומאה כדכתיב דבר אל אהרן ואל בניו וגו' ולא ישאו עליו חטא ומתו בו כי יחללוהו. מנ"ח מצוה רפ"ב אות ב' בשם הפר"ד ואם הוא ג"כ ערל

⁴⁵ אף על גב דכהן טמא שאכל תרומה טמאה פטור כדלקמן הכא דהחויב משום זרות ולגבי זר אין נ"מ בין טמאה לטהורה לכן חייב אשניהם וברשב"א שבת צ"א ב' שעל טמאה אין חייב וליכא אלא איסור עשה אבל הרמב"ן שם כתב כרבנו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

כב פסוק ט) יָתוּ בּוֹ פִּי יִחְלָלְהוּ, ולוקה על אכילתה, ואינו משלם דמי מה שאכל שאינו לוקה ומשלם, ואם אכל בשגגה מוסיף חומש.

זר שאכל⁴⁶ תרומה במזיד חייב מיתה בידי שמים, בשגגה משלם קרן וחומש, אף על פי שיודע שהיא תרומה ושהוא מוזהר עליה אבל לא ידע אם חייב עליה מיתה אם לאו הרי זו שגגה ומשלם קרן וחומש.

ח. זור ששימש

כבר התבאר לעיל דף פא: שזר שעבד⁴⁷ במקדש⁴⁸ עבודתו פסולה וחייב מיתה בידי שמים שנאמר (במדבר א פסוק נא, ג פסוק י לח, יח פסוק ז) וְהָזָר הִקְרַב יוֹמָת מִפִּי הַשְׁמוּעָה לְמַדּוֹ שֶׁאֵין חַיִּיב זֶה אֱלֹא לִקְרַב לְעִבּוּדָה וְהִיבֵן הַזֹּהֵר עָלָיו (במדבר יח פסוק ד) וְזָר לֹא יִקְרַב אֲלֵיכֶם⁴⁹.

אי זהו זר כל שאינו מזרע אהרן הזכרים שנאמר (ויקרא א פסוק ח) וְעָרְכוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים (שם ג פסוק ה) וְהִקְטִירוּ אֹתוֹ בְּנֵי אֶהֱרֹן וְלֹא בְנוֹת אֶהֱרֹן וּלְפִיכֶךְ בְּנוֹת וּנְשׁוֹת

⁴⁶ רמב"ם הלכות תרומות פרק י הלכה א

⁴⁷ רמב"ם ביאת המקדש פ"ט ה"א

⁴⁸ ועיין בתורה תמימה במדבר פ"ח אות פג שתמה אמאי לא מנה הרמב"ם ללאו שלא יקרבו זרים לעבודת הלוים דכתיב (שם פס' כב) "ולא יקרבו עוד בני ישראל אל אהל מועד לשאת חטא חמור" ואדרבא חמור יותר איסור זה שהיביב מיתה אפילו בעבודה שאינה עבודה תמה וכתב שאפשר שהוא כ"ש מהא דהוזהרו הכהנים שלא לעבוד בעבודת הלוין עיין ל"ת עב ועיי"ש שי"א שלא הוזהרו ישראלים כלל בלאו שם וצ"ע וכן הקשה גם במנחת חינוך מצוה שצד אות א

⁴⁹ ועיין שו"ת שואל ומשיב מהדורה א ח"ג סימן לט גבי הכהנים שעלו אם עזרא "נראה דהנה איסור זרות הוא מזור לא יקרב אליכם כמבואר פ"ט מביאת מקדש והנה כבר נודע מ"ש ממזר ודאי לא יבא ממזר ספק יבא וכתבו האחרונים דבכ"מ שכתב האיסור בפירוש הא ספק מורת כדדרשי בסוטה כ"ט והטהור יאכל בשר וכו' ולפ"ז כאן שבקשו כתבים המתיחסים ולא מצאו א"כ עכ"פ לא ודאי זרים היו ושוב היו מותרים לפרוש כפיהם בין האולם ולמזבח וגם בשם המפורש דעכ"פ זרים ודאי לא מקרי וז"ב והנה הקשה אותי הרב החריף הנ"ל דא"כ היבא קאמרו במידי דאקרי קודש דכתיב וכל זר לא יאכל והא לא כתיב רק זר ודאי ולא ספק זרים והשבתי דז"א דשם גזול עכ"פ הכהנים הוודאים אבל כאן אינו עושה דבר ושפיר פרסי כהנים ידיהם ודו"ק. אמנם לענין ברכה בשם המפורש אני מסתפק דכיון דיש איסור עשה משום דכתיב כה תברכו ודרשינן אתם ולא זרים אי דרשינן כהנים ודאים דהיינו אתם ודאים או דלמא כיון דאינו רק לאו הבא מכלל עשה לא ממעטינן אלא זרים ודאים ולא ספק זרים ועיין במהרי"ט בראשונות סי' קמ"ט ובפ"י שם ומיהו באמת יש לומר דלא ברכו בשם המפורש וזה לא נוכל להכיר כלל ברב עם אם הכהנים האלו הגו שם המפורש ככתבו ודו"ק"

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

הכהנים הרי הם כזרים. וי"א⁵⁰ שבנות כהן אינם זרים, ואע"פ שעבודתם פסולה⁵¹ אין לוקים או חייבים מיתה מלאו זה.

חלל דינו כזר⁵², ואם עבד חייב מלקות ומיתה, אבל אינו מחלל את העבודה⁵³.

ט. וטמא ששימש

כבר התבאר לעיל ודף פא: שכהן טמא⁵⁴ בין טמא מת בין טמא שריץ⁵⁵ שעבד בעבודה מעבודת המקדש⁵⁶ חלל עבודתו וחייב מיתה בידי שמים על עבודתו, אע"פ שלא שהה שם שנאמר (ויקרא כב פסוק ב) וַיִּנָּזְרוּ מִקִּדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִחַלְלוּ אֶת שֵׁם קִדְשֵׁי ה' הרי זה אזהרה לעובר בטומאה ולחלל הוא אומר (שם פסוק ט) וּמָתוּ בּוֹ כִּי יִחַלְּלוּ מִה חִלּוֹל הָאֱמֹר שם חייב מיתה בידי שמים, אף כאן מיתה בידי שמים וכל לאו שחייבין עליו מיתה בידי שמים לוקין עליו.

י. וטבול יום ששימש

⁵⁰ חינוך מצוה שצ

⁵¹ כמו שמבואר במסכת קידושין ל"ו ע"א במשנה ובגמרא, דילפינן שם דעבודות פסולים בנשים ומחללי עבודה, ע"ש בתוס' ד"ה הקבלות. אך יש לומר דסברת החינוך דאינן בכלל זרים, אך התורה מיעטתן מן בני אהרן ולא בנות אהרן כמו שמבואר שם, אם כן אם עבדו נהי שהן מחללות עבודה, מ"מ לא עברו אלא על לאו הבא מכלל עשה בני וגו', ואינן בכלל עונש כלל כי אינן עוברות על הלאו. ואל תטעה ממה שהחינוך כתב בסוף דנוהג בזכרים ונקבות, היינו בנשי ישראל, אבל נשי הכהנים אפשר דאינן בכלל. ואם נבעלה לפסול כהונה דנעשית ג"כ חללה, מ"מ אפשר דלא הויא זרה, עיין בפרשת דרכים, א"כ הויא לה ככל בנות אהרן דאינן חייבות, רק עוברות על לאו הבא מכלל עשה, כן נראה בעיני. וכהנת אשת הזר אם היא בכלל זרה או לאו רק בכלל בנות אהרן, עיין בפרשת דרכים דמביא דלענין תרומה היא בכלל זרה, אפשר כאן נמי, וצ"ע, (מנחת חינוך שם אות א)

⁵² מנחת חינוך שם אות א

⁵³ ומבואר כמה פעמים ברמב"ם, בהלכות איסורי ביאה פ"ט ה"י ובהלכות תרומות פ"ו ה"ז, דחלל של תורה הרי הוא זר גמור ונושא גרושה וכו'. נראה דהוא בכלל אזהרה זו כיון דהוי כזר. אע"פ שאינו מחלל עבודה כמבואר ברמב"ם כאן פ"ו ה"ט שאני התם דגזירת הכתוב היא, אבל לענין איסור ואזהרה הוי בכלל זר. (שם)

⁵⁴ רמב"ם ביאת המקדש פ"ד ה"א ועיין מנחת חינוך רסה אות ג

⁵⁵ ליקומי הלכות זבחים כב ע"ב י"ד ע"א בדפו"י) בתורת הקדשים אות ט ובזבח תודה ד"ה ונקטינן ואם כבר טבל וצריך רק הערב שמש בשביל ליטתהר חייב משום לאו דלא יחללו ל"ת עו

⁵⁶ וה"ה בבמה גדולה עיין ברדב"ז שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

טמא שטבל⁵⁷, וצריך להמתין לצאת הכוכבים⁵⁸ כדי ליטھر, ועבד קודם שיעריב שמשו עבודתו פסולה, וחייב מיתה בידי שמים שנאמר ויקרא כא פסוק ו) וְלֹא יִחַלְלוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לִמְדוּ שֶׁזוֹ אֶזְהָרָה לְטָבֹל יוֹם שֶׁעָבַד שְׁעֵדִיין טִמָּא⁵⁹ הוּא שְׁנֵאמַר וּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהַר מִכָּלֵל שְׁעֵדִיין לֹא טָהַר.

אחד טבול⁶⁰ יום מטומאה חמורה כגון שטבל מטומאת מת וזיבות וצרעת, או מטומאה קלה כגון טומאת שרץ וכיוצא בה, טעון הערב שמש.

אינו חייב⁶¹ מיתה בידי שמים⁶² אלא בארבע עבודות שהזר חייב עליהם, דהיינו עבודה תמה ולא על עבודה שיש אחריה עבודה והם ארבע עבודות בלבד על הזריקה ועל ההקטרה ועל ניסוך המים בחג ועל ניסוך היין תמיד: אבל שאר עבודות אף שהם פסולים אינם במיתה אלא באזהרה וחייב מלקות.

בארבע עבודות⁶³ הללו שחייב עליהם מיתה בידי שמים⁶⁴ אע"פ שאם עבד בטומאה אינו חייב בבית דין אלא מלקות, אחיו הכהנים לא היו מביאין אותו לבית דין אלא

⁵⁷ רמב"ם ביאת המקדש פ"ד ה"ד

⁵⁸ ומה שצריך להמתין לצה"כ נראה שהוא מדינא ולא מספק דבין השמשות כשאר דינים שצריכים לילה (ספיקא דיומא) דרש"י ברכות דף ב' א' ד"ה משעת וכו' כתב שהוא נמר ביאת שמש כדיליף לקמן דתליא בגמר ביאת שמש משמע דאינו מספק אלא דהכי ילפי' וכ"מ נמי בתוד"ה דילמא שם ב' שו"ר שכ"כ להדיא בראש יוסף התם בסוגיא

⁵⁹ "לפי שהוא כשני לטומאה עד שיעריב שמשו, שכן פירשו זכרונם לברכה [ויקרא י"א, ל"ב] במים יובא וטמא עד הערב וטהר, הכתוב קרא לטבול יום טמא אע"פ שטבל עד שיעריב שמשו, אבל מכל מקום אינו טמא כמו שהיה קודם טבילה, כי מתחילה היה ראשון לטומאה ואחר הטבילה נקרא שני לטומאה" (חינוך רסה)

⁶⁰ חינוך מצוה רסה

⁶¹ רמב"ם שם פ"ט ה"י וה"ב

⁶² וצ"ע לשון המנחת חינוך שכתב שם באות ד' "ודע דטבול יום ששימש אינו חייב מיתה בידי שמים אלא בארבע עבודות שהזר חייב עליהם, אבל שאר עבודות אף שהם פסולים אינם במיתה אלא באזהרה וחייב מלקות, כן הוא בר"מ כאן פ"ט ה"י" ואמאי כתב בטבול יום הא זה שייך בכל טמא כמבוא ברמב"ם שם

⁶³ שם פ"ד ה"ב ובמנחת חינוך רסה אות ד

⁶⁴ כך מסתבר שאין דין זה אלא בד' עבודות שזר חייב עליהם שהרי בשאר דברים כיון דלאו בר קטלא הוא יהיה אסור להורגו כמש"כ במנ"ח שם אות ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

מוציאין אותו לחוץ ופוצעין את מוחו ואין ממחין עליהן בכך⁶⁵: כמו שהתבאר לעיל דף פא:

אם לקה על לאו זה, נפטר מחיוב המיתה בידי שמים⁶⁶.

ונוהגת מצוה⁶⁷ זו בכהנים הזכרים בזמן הבית, שהם הוזהרו על העבודה ולהזהר מהטומאה, ולא הכהנות⁶⁸.

יא. ומחוסר בגדים

כה"ג ששימש⁶⁹ בפחות משמנה בגדים וכהן הדיוט בפחות מארבעה חייבין מיתה בידי שמים כזר, וזה נקרא במשנה מחוסר בגדים, דכתיב: בפרשת תצוה (שמות כט פסוק ט) וְהִנָּרְתָּ אֹתָם אֲבִנִּיט אֶהְרֶץ וּבָנָיו וְגו' וְהִיָּתָה לָהֶם כְּהֹנֵה לְחֻקַּת עוֹלָם וְגו', בזמן שבגדיהן עליהן כהונתן עליהם ובזמן שאין בגדיהן עליהן אין כהונתן עליהן לגבי עבודת המקדש והוי זרים, וכתיב: (במדבר א פסוק נא, ג פסוק י לח, יח פסוק ז) וְהָזָר הִקְרַב יוֹמָת, ואפילו אם חסר בגד אחד מבגדיהם הוויין מחוסר בגדים

וכשם שמחוסר בגדים חייב מיתה, וק"ו שמחלל העבודה, כמו כן ייתור בגדים דכל יתר כנטול דמי, כגון שלבש שני כתנות או שני אבנטים, או כהן הדיוט שלבש בגדי כה"ג ועבד עבודתו פסולה וחייב מיתה בידי שמים. ויתור בגדים מקרי אפילו בגד שלא מבגדי כהונה, ואפילו שלא במקום בגדי הכהונה.

⁶⁵ ובטבול יום ובמחוסר כיפורים לא נתבאר אם מותר להורגו. ונראה כיון דהר"מ [כאן הל' ד'] מסיים מפסוק דבא השמש וטהר, מכלל דקודם הוא טמא, א"כ דינו כדין הטמא לענין זה ג"כ דאחיו הכהנים מותרים להורגו (מנחת חינוך שם)

⁶⁶ ערוה"ש שם סי' לח סעי' ד דמ"ש מחייבי כריתות שלקו שנפטרו מידי כריתותם כדאיתא במכות כג ע"א וכ"כ בשו"ת אחיעזר ח"א – אה"ע סימן כ כמבואר בל"ת עה

⁶⁷ חינוך שם

⁶⁸ נראה כיון דבנות אהרן נתמעטו מעבודה כמבואר בקידושין ל"ו ע"א, ועיין תוס' שם ד"ה הקבלות, דמחללי עבודה, וכן הוא בר"מ פ"ט מביאת המקדש ה"א, א"כ הוי כמו זר וזר אינו חייב משום טומאה כמבואר בדברי הר"מ כאן. ועיין בספר פרשת דרכים דרך מצותיך וחלק ג' ד"ה עוד אני מסתפק] נסתפק אם כהנת חייבת מיתה כזר, ובאמת מלשון הר"מ כאן פ"א נראה דחייבת מיתה ג"כ ומחללת עבודה, (מנחת חינוך שם אות ח) ⁶⁹ ערוך השולחן העתיד הלכות כלי המקדש סימן לא סעיף ו – ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

יב. ומחוסר נפירה

יש מן הטמאים שצריכים⁷⁰ להביא קרבן לטהרתם ומחוסר כיפורים דהיינו שטבל והעריב שמשו רק לא הביא קרבן לטהרתו, ועבד, אע"פ שעבודתו פסולה וחילול, ה"ז פטור⁷¹. וי"א⁷² שחייב מלקות⁷³ ומיתה⁷⁴ בידי שמים.

ומניין שעבודתו⁷⁵ פסולה שנאמר (ויקרא יב פסוק יח) וְכַפֵּר עָלֶיהָ חֲפָזָה וְטָהַר מִכָּל שְׁעֵדֵיין לא נגמרה טהרתה והוא הדין לכל מחוסרי כיפורים

⁷⁰ רמב"ם ביאת המקדש פ"ד ה"ד

⁷¹ במפרשים הבינו שכוונתו פטור ממיתה ומלקות עיין בבספ משנה ומעשה רוקח ומרכבת המשנה ושאר מפרשים ולהכי הקשו מסנהדרין פ"ט ה"ב שמנה מחוסר כיפורים בכלל הלוקים אמנם עיין באבן האזל כאן שכתב דכוונת הרמב"ם פטור ממיתה בידי שמים אבל מלקות לעולם חייב ולהכי הזכירו בפ"ט דסנהדרין ואע"ג ששם כתבו בכלל "כל מחוייבין מיתה בידי שמים שהן בלא תעשה ויש בהן מעשה שלוקין עליהן" כוונתו שהוא לאו שיש בו מיתה דהיינו בטבול יום אבל לא שמחוסר כיפורים עצמו מקבל המיתה ועיי"ש מקורו של הרמב"ם

⁷² השנת הראב"ד שם וז"ל הראב"ד שם "והא אמרינן במכות עוד טומאתו בו לרבות מחוסר כיפורים ועוד מבהונות של מצורע דאמרינן בזבחים עשה שיש בו כרת הוא וכל שכן בביאת כולו ועוד טהרה כתיב ביולדת מכלל דעד השתא טמאה היא ואמרינן בזבחים מחוסר כפורים דזב כזב דמי ובתוספתא דזבחים מונה אותו עם אותן שבמיתה" ובאמת כן הוא בסנהדרין פ"ג ע"ב דמחוסר כיפורים ששימש הוא במיתה, וכן כתב הר"מ עצמו הל' סנהדרין פ"ט ה"ב דחייב מיתה בידי שמים ולוקין, וגם הבספ משנה תמה על הר"מ דדבריו סותרים זה את זה, ועיין משנה למלך פ"ג מביאת המקדש הי"ט פלפול ארוך, ועיין במעשה רוקח שכתב דברמב"ם סנהדרין הוא ט"ם ובמקום מחוסר כיפורים צריך לגרוס יתר בגדים ששימש ועיי"ש ובמרכה"מ מה שישב בדעת הרמב"ם וכן עיין בשו"ת הרדב"ז ח"ה סי' קו (אלף תעט) ועיין ערוך השולחן העתיד סי' לו סעי' יח – כ שחילק בין אכילת קדשים בטומאה שאפילו טומאת מחוסר כפורים אסורה מדאורייתא וילף מקראי לבין ביאת מקדש ושימוש בטומאה שבהם בעינן כל טומאתו עליו ומחוסר כפורים לא חשיב כל טומאתו ולהכי אינו לוקה ואינו חייב מיתה ביד"ש ולכאורה אפ"ל שדעת הרמב"ם מדאיצטריך קרא לטבול יום ולא חשיב בכלל כל טמא ע"כ שכיון שנסתלקה טמאותו קצת הו"א שאינו חייב משום טמא ששימש ולהכי אתי לאו מיוחד לטבול יום בעצמו וא"כ דוקא במקום דאיתרבאי אבל מחוסר כיפורים דליכא קרא א"כ אינו בכלל טמא ששימש ועיין בחי' הגרי"פ לרס"ג ח"ג עונש נח (פד – ג) שכתב כעין זה

⁷³ ועיין ר"מ שם פ"ט ה"א דאם הכהן היה טבול יום ומחוסר כיפורים וטמא [ועבד] חייב על כל אחד ואחד, ועיין בהשגות הראב"ד ובבספ משנה שם ובמנחת חינוך שם אות ה לענין אין איסור חל על איסור

⁷⁴ ולפיכך מחוסר כיפורים לדעת הרמב"ם דאינו חייב מיתה בידי שמים אסורים להורגו ואין שייך בו בדין שאחיו הכהנים פוצעים את מוחו, כמבואר בגמרא סנהדרין פ"א ע"ב דהיכי דלאו בר קמלא הוא אסורים למקטליה. אך לדעת הראב"ד דגם מחוסר כיפורים הוא חייב מיתה בידי שמים, ומבואר בגמרא שם פ"ג ע"ב דילף מקרא וכפר עליה הכהן וטהרה, מכלל דקודם הוא טמא, א"כ הוא ג"כ בכלל טמא ששימש ורשאים אחיו הכהנים להורגו, (מנחת חינוך שם אות ד)

⁷⁵ שם הלכה ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

והיאך אפשר לו⁷⁶ לעבוד ולהתחייב רק על העבודה שהרי חייב כרת על ביאת מקדש בטומאה, ואין אפשר שלא ישהה עד שלא יתחייב כרת אלא מיתה בידי שמים בלבד י"ל⁷⁷ ששיך בכגון שעשה בית יד ארוכה לצינורא שהוא מזלג, להפוך הקרבנות בידו, והפך בו מבחוץ אבר על האש במזבח, וקירב שרפתו שכל קירוב עבודה הרי הוא כעבודה.

אם לקה על לאו זה, נפטר מחיוב המיתה בידי שמים⁷⁸.

ונוהגת מצוה⁷⁹ זו בכהנים הזכרים בזמן הבית, שהם הוזהרו על העבודה ולהזהר מהטומאה, ולא הכהנות⁸⁰.

ג. ושלל רחץ ידים ורגלים

⁷⁶ השגת הראב"ד שם ה"ד

⁷⁷ וז"ל הראב"ד שם כיון שטבול יום שנכנס למקדש בכרת היכי משכחת לה טבול יום ששימש במיתה והא איכא נמי כרת בשביל ביאת מקדש ואיני מוצא אותו אלא בבמה אי נמי שעשה בית יד ארוכה לצינורא והיפך באיברים מבחוץ ועיין ערוך השולחן העתיד שם סי' לח סעי' יב דהכא ליכא למימר כמו שכתב הרמב"ם שם ה"ג מהגמ' בשבועות יז (מובא בל"ת עה) דאיירי שנמא כשהוא בפנים ויצא בדרך הקצרה וביציאתו בדרך הילוכו היפך איברים שהרי הוא טבול יום וא"כ ע"כ שיצא לטבול אפילו אם נמא בפנים (ואפילו אם טבל בפנים ע"כ שהה בטבילה) וא"כ בכניסתו שוב יהיה חייב על ביאת המקדש ועיין במנחת חינוך שם אות ב דלדעת הראב"ד דמחוסר כיפורים גם כן חייב מיתה בשימש, וסובר גם כן בפ"ג מביאת המקדש ה"ט דמחוסר כיפורים חייב כרת על ביאת מקדש לא כדעת הר"מ שם, א"כ בודאי לא משכחת לה דאם נכנס חייב כרת על הכניסה וסובר גם כן בפ"ג מביאת המקדש ה"ט דמחוסר כיפורים חייב כרת על ביאת מקדש לא כדעת הר"מ שם, א"כ בודאי לא משכחת לה דאם נכנס חייב כרת על הכניסה, ואם נמא שם הלא צריך ספירת שבעת ימים, על כן תירץ הראב"ד דמשכחת לה בבמה או שהיפך בצינורא מחוץ לעזרה, ועיין משנה למלך [הג"ל] פלפול נעים ועיין בחי' החת"ס שבועות יז ע"א ד"ה ועיין בשבת שהביא מתוס' פ' במה מדליקין ד"ה ספק לטומאה (לד ע"ב ולה ע"א) ששיעור טבילה עם הסיפוג כדי הילוך חמישים אמה שהוא אחד ממאה עשרים בשעה בקירוב שהוא בערך חצי דקה (ע"פ חשבון אלפיים אמה למיל) וא"כ אפשר הכא דאיירי בנמא במקדש וטבל בבגדיו (דקיי"ל נדה מערמת וטובלת בבגדיה) ולא נסתפג כלל והפך בצינורא ובתוך עבודתו העריב עליו השמש ובין הכל לא היה כשיעור שהייה ומ"מ חייב אעבודה שתחילתו היה קודם הערב שמש ועיין מרכבת המשנה שכתב שדוהק לאוקמי בכה"ג ולהכי אוקמי כגון שנכנס דרך גגין ועבר ולא שהה ועיין עוד באחיעזר ח"א סי' כ אות ז ובח"ג סי' סט ד"ה והנה כת"ר פלפל וכו'

⁷⁸ ערוה"ש שם סי' לח סעי' ד דמ"ש מחייבי כריתות שלקו שנפטרו מידי כריתותם כדאיתא במכות כג ע"א וכ"כ בשו"ת אחיעזר ח"א – אה"ע סימן כ כמבואר בל"ת עה

⁷⁹ חינוך שם

⁸⁰ נראה כיון דבנות אהרן נתמעטו מעבודה כמבואר בקידושין ל"ו ע"א, ועיין תוס' שם ד"ה הקבלות, דמחללי עבודה, וכן הוא בר"מ פ"ט מביאת המקדש ה"א, א"כ הוי כמו זר וזר אינו חייב משום טומאה כמבואר בדברי הר"מ כאן. ועיין בספר פרשת דרכים דרך מצותיך [חלק ג' ד"ה עוד אני מסתפק] נסתפק אם כהנת חייבת מיתה כזר, ובאמת מלשון הר"מ כאן פ"א נראה דחייבת מיתה ג"כ ומחללת עבודה, (מנחת חינוך שם אות ח)

תרימות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

מצות עשה⁸¹ לקדש כהן העובד ידיו ורגליו ואח"כ יעבוד, שנאמר בפרשת כי תשא (שמות ל פסוק יט) וְרָחֲצוּ אֶתְּרֵךְ וּבָגְדֵי מִצְנְוֹ אֶת יְדֵיהֶם וְאֶת רַגְלֵיהֶם וכהן שעבד ולא קידש ידיו ורגליו שחרית חייב מיתה בידי שמים, שנאמר: (שם פסוק כא), וְרָחֲצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יָמְתוּ וְעִבְדוּתוֹ פְּסוּלָה בֵּין כַּהֲנָג בֵּין כַּהֵן הַדְיוּטָה⁸². אבל המשמש בלא קידוש ידים ורגלים אף על פי שהוא חייב מיתה אינו לוקה מפני שהוא מצות עשה. וכן נביא שכבש נבואתו או שעבר על דברי עצמו, והעובר על דברי נביא אף על פי ששלשתן במיתה, אינן לוקין שהן באין מכלל עשה.

יד. ושתויי יין

כל כהן הכשר⁸³ לעבודה אם שתה יין או שאר משקין המשכרים⁸⁴ אפילו מן החלב או מן הדבילה אסור לו להכנס⁸⁵ מן המזבח ולפנים ואם נכנס והוא שתוי יין או שכור משאר משקים המשכרין אע"פ שלא עבד עבודה הרי זה לוקה הואיל והוא ראוי לעבודה ונכנס בשעת העבודה מנוול ככה הרי הוא מוזהר שלא יכנס. וי"א⁸⁶ שאין בו מלקות אלא אסור מדרבנן⁸⁷.

⁸¹ ערוך השולחן העתיד שם סימן מא סעיף ט

⁸² ומניין שעבודתו פסולה, שנאמר: חוקת עולם לו ולזרעו, ובבגדי כהונה הוא אומר: חוקת עולם, מה מחוסר בגדים מחלל עבודה כמו שבארנו אף מי שלא רחץ ידיו ורגליו מחלל עבודה, עכ"ל. וזה שכתב שנאמר: חקת עולם, הוא טעות הדפוס וכצ"ל: חק עולם, ובבגדים כתיב: חקת עולם, וזהו בזבחים (יט, ב). ואין לשאול דא"כ ניליף גם מיתה ממחוסר בגדים ולא ליכתוב בכאן ולא ימותו, י"ל דצריך כי היכי דליהוי ג' כתובים הבאים כאחד ואין מלמדין על דינים אחרים כדאמרין שם (כד, א), דמטעם זה ערל אונן יושב אינן במיתה אלא באזהרה ע"ש, (תוס' שם יח, א ד"ה אתיא).

⁸³ רמב"ם ביאת המקדש פ"א ה"א ב והט"ו

⁸⁴ עיין בערוה"ש סעי' יט שאין שיעור בשתיה בשאר משקין אלא כל ששתה והשתכר מזה אסור ועיין לקמן גבי שיעור היין

⁸⁵ כאן לא כתב להכנס לעבוד כיון שאזהרה איכא בעצם הכניסה וכדלקמן

⁸⁶ השגת הראב"ד שם

⁸⁷ וז"ל שם "זה לא מצאתיו אלא כשהוא קרב למזבח שכך שנו בתורת כהנים בבאב"א אהל מועד אין לי אלא אהל מועד מנין לעשות מזבח כאהל מועד ת"ל אתה ובניך אתך וגו' וכן יציאה כביאה מאתך מ"מ מזבח קאמר אבל לפנים מן המזבח מעלות דרבנן הם ואין בהן מלקות ולא מיתה" וכן דעת תוס' בריתות יג ע"ב ד"ה ונכנס ודעת הרמב"ם כביומא מד ע"ב דבין מזבח לאולם מעלות דאורייתא נינהו והדיחו בגמ' דיחוי בעלמא הוא בדרך הש"ס (ערוה"ש הל' בית המקדש סי' יד סעי' כט) ועיין בכסף משנה ובנו"כ על הרמב"ם שהאריכו בביאור הסוגיות לדעת הרמב"ם והראב"ד ואכמ"ל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ואם נכנסם⁸⁸ שתוי יין ועבד לוקה⁸⁹, ועבודתו פסולה וחייב מיתה בידי שמים, שנאמר (ויקרא י פסוק ט) יִין וְשֵׁכָר אֶל תִּשְׁתְּ אֹתָהּ וּבִנְיָד אֶתְךָ בְּבִאָכֶם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תָמְתוּ וְדִין הַנִּכְנָס כְּכֹה מִן הַמִּזְבֵּחַ וּלְפָנִים וְדִין הַיּוֹצֵא מִשֵּׁם אֶחָד הוּא כִּיֵּצֵד כְּגוֹן שִׁשְׁתָּה רַבִּיעִית יֵין בֵּין הָאוֹלָם וּלְמִזְבֵּחַ וַיֵּצֵא לֹקֵה וְכֵן אִם עֶבֶד בִּיֵּצִיאָתוֹ חַיִּיב מִיתָה⁹⁰

טו. ופרועי ראש

כהן שגדל⁹¹ שערו אסור לו להכנס מן המזבח ולפנים ואם נכנס ועבד חייב מיתה בידי שמים שנאמר⁹² (יחזקאל מד פסוק כ – כא) וְרֹאשְׁךָ לֹא יִגְלַחוּ וּפָרַע לֹא יִשְׁלַחוּ פָסוּם וְכִסְמוּ אֶת רִאשֵׁיהֶם: וְיֵין לֹא יִשְׁתּוּ כָּל כֹּהֵן בְּבוֹאָם אֶל הַחֵצֵר הַפְּנִימִית מִה שֶׁתּוּי יֵין בְּמִיתָה כְּמוֹ שֶׁהִתְבָּאֵר, אִם מְגֻדְלֵי פָרַע בְּמִיתָה. וְאִם הִתְרוּ בּוֹ לְמַלְקוֹת לֹקֵה⁹³.

ואין פרועי⁹⁴ הראש מחללין עבודה ואע"פ שהוא במיתה עבודתו כשירה.

ואינו חייב מיתה⁹⁵ אלא אם עבד עבודה תמה שהם ארבע עבודות בלבד על הזריקה ועל ההקטרה ועל ניסוך המים בחג ועל ניסוך היין תמיד ולא על

⁸⁸ שם ה"א והמ"ז

⁸⁹ סנהדרין פ"ט ה"ב

⁹⁰ סמ"ג ל"ת ש הביא מתורת כהנים "אין לי אלא בביאה מניין אף ביציאה תלמוד לומר אתה ובניך פי' אפילו אחד מהן יוצא, מניין לעשות המזבח כאהל מועד תלמוד לומר אתה ובניך פי' בדבר שאתה ובניך חלוקין משאר ישראל, רבי אומר נאמר כאן בבאכם אל אהל מועד ונאמר בקדוש ידים ורגלים בבואם אל אהל מועד מה להלן עשה גישת מזבח כביאת אהל מועד ועשה בו יציאה כביאה אף כאן כן"

⁹¹ רמב"ם ביאת המקדש פ"א ה"ח

⁹² ועיין ערוך השולחן העתיד שם סי' לד סעי' א – ד שביאר דלולי קרא דחזקאל הוה אמינא דמה שנאמר בתורה ראשיכם על תפרעו וכו' ולא תמותו הוי הוראת שעה שלא יפרעו ראשם ולדורות מותר להם להכי מייתי קרא דחזקאל להורות שאף לדורות כן ולחכי באמת אינו פוסל עבודה דאע"ג דאיתקש לשתיי יין בקרא דחזקאל לענין חיוב מיתה וא"כ לכאורה כיון דאין היקש לחצאין ה"ה לענין פסול עבודה אבל כיון שבאמת לא איצטריך היקש לומר שיש חיוב מיתה כיון שמפורש בקרא ולא תמותו ולא אתי קרא דחזקאל אלא לגלות שנוהג לדורות א"כ אין מקור לפסול העבודה

⁹³ סנהדרין פ"ט ה"ב

⁹⁴ שם הלכה ט

⁹⁵ מנחת חינוך מצוה קמט אות א חזו"א קדשים מס' הוריות סי' מז ס"ק כג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

עבודה שיש אחריה עבודה, אבל מלקות חייב על כל עבודה שעבד, ואף מן המזבח ולחיוץ.

כל כהן⁹⁶ הכשר לעבודה אם נכנס מן המזבח ולפנים פרוע ראש, אע"פ שלא עבד עבודה הרי זה לוקה, הואיל והוא ראוי לעבודה ונכנס בשעת העבודה⁹⁷ מנוול ככה, והרי הוא מוזהר שלא יכנס. וי"א⁹⁸ שבכניסה לחוד אינו מן התורה כלל רק מעלות דרבנן.

ודין הנכנס⁹⁹ ככה מן המזבח ולפנים, ודין היוצא משם אחד הוא, כיצד כגון קרע בגדיו בין האולם ולמזבח ויצא, לוקה וכן אם עבד ביציאתו חייב מיתה. ועד המזבח היינו אותם עשרים ושתים אמות שהוא משער נקנור עד המזבח אינו בכלל לאו זה¹⁰⁰.

ואם אינו¹⁰¹ ראוי לעבודה כגון זר, או איזה פסול¹⁰², או חלל או בעל מום אין לוקין על הכניסה משום לאו זה דפרוע ראש.

⁹⁶ שם הלכה טו

⁹⁷ עיין לקמן שבלא בשעת עבודה אינו חייב

⁹⁸ הראב"ד בהשגות כאן והרמב"ן

⁹⁹ שם הלכה טז

¹⁰⁰ מנחת חינוך קמט אות ד

¹⁰¹ מנחת חינוך שם אות ב

¹⁰² נראה דאם הוא ג"כ טבול יום ומחוסר כיפורים או מחוסר בגדים והיה ג"כ פרוע ראש חייב על זה ג"כ, כמו שכתוב ברמב"ם כאן פ"ט הי"א דאם יש הרבה איסורים טבול יום ומחוסר כיפורים ושלא רחץ וכו' חייב על כל אחד ואחד, א"כ חייב ג"כ על פרוע ראש. אך זר ששימש אינו עובר בשום דבר רק מטעם זרות, והוא בתוספתא זבחים פרק י"ב, א"כ אם נכנס זר אינו חייב משום פרוע ראש. והא דחייב בכמה איסורים, היינו באופן דאיסור חל על איסור עיין שם בכסף משנה, והכא נמי. ובמשנה למלך הי"ב מביא בשם התורת כהנים (שמיני פרשתא א' פיס' ג') דבעל מום שתוי ששימש פטור מנזירת הכתוב. א"כ הוא הדין בעל מום פרוע ראש פטור, כיון דאיתקש פרוע ראש לשתוי יין כמו שכתבנו לעיל (אות ה'), ואפשר דלענין זה לא איתקש, וצ"ע. ועל הכניסה בלבד דאינו חייב רק מלקות מבואר ברמב"ם כאן פ"א הט"ו להדיא הואיל וראוי לעבודה, א"כ אם לא היה ראוי לעבודה מחמת איזה פסול דטומאה וכדומה אינו חייב מלקות: (ספר מנחת חינוך – מצוה קמט – אות ט)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

וכן דוקא¹⁰³ בזמן הכשר לעבודה¹⁰⁴ אבל אם נפגם המזבח או שנכנס בלילה אינו לוקה אע"פ שהוא כהן כשר לעבודה. וי"א¹⁰⁵ שהלילה זמן כשר לעבודה הוא וחייב¹⁰⁶.

כמה הוא¹⁰⁷ גידול פרע שלשים יום כנזיר שנאמר בו (במדבר ו פסוק ה) גִּדּוּל פָּרַע שְׁעָר רִאשׁוֹ, ואין נזירות פחותה משלשים יום לפיכך כהן הדיוט העובד מגלח משלשים יום לשלשים יום.

וכן אסור¹⁰⁸ לכל אדם בין כהן בין ישראל להכנס למקדש כולו מתחילת עזרת ישראל¹⁰⁹ ולפנים כשהוא פרוע ראש ואין שיעורו שלוש יום¹¹⁰ ככהן אלא כל שהוא דרך ניוול אסור אע"פ שאינו באזהרה שאין זה כבוד ומורא לבית הגדול והקדוש שיכנס בו מנוול אבל ישראל שגדל שעריו עד שנעשה מחלפת ולא היה דרך ניוול הרי זה מותר להכנס לעזרת ישראל.

טז. ערל

¹⁰³ ערוך השולחן העתיד שם סי' לג סעי' ו

¹⁰⁴ בתו"כ "ומנין שאינו חייב אלא בשעת עבודה ת"ל אתה ובניך ולרמב"ם שחייב מלקות אף אם לא עבד ע"כ הכונה בזמן הראוי לו לעבודה והערוה"ש שם תמה על הרמב"ם שלא הביא דין זה אבל לראב"ד הפירוש כפשוטו שאינו חייב אלא בעת עבודה אבל אם לא עבד אינו אלא איסור דרבנן וכ"כ בתוס' כריתות יג ע"ב ד"ה ונכנס ועיי"ש בערוה"ש שהביא שהראב"ד בפירושו לתו"כ הביא שני הפירושים וכתב שאף אם נכנס שתוי יין ולא היה עת משמרו אלא זמן משמרת אחרת אינו לוקה שאינו נקרא זמן הראוי לעבודה וצ"ק שהרי כהן מקריב קרבנותיו מתי שירצה אף שלא בעת משמרו וכמש"כ ברמב"ם פ"ד מכלי המקדש ה"ו אמנם עיין רבנו בחיי על התורה שם שדריש "בבואכם" כלומר בזמן שתהיה עבודת משמרתכם, כי הכהנים היו נחלקים לכ"ד משמרות וכל משמרה מהן עובדת שבת אחת, ואותה שבת בלבד אסור להן שתיית היין לאותה משמרה, והם מותרים בשאר משמרות בשאר השבתות, וכן בכל משמר ומשמר מותרים בכל המשמרות וזלתי באותה שבת בלבד שהם עובדין בה, וזהו ענין בבואכם"

¹⁰⁵ מנחת חינוך קמט אות ב

¹⁰⁶ ואיני מבין דגם בלילה שייך עבודה, הקמרת אימורים והרבה דברים שכשרים בלילה והזר חייב עליהם מיתה בידי שמים, כגון שהפך בצינורא, עיין רמב"ם ביאת מקדש פ"ט ה"ד ופ"ד ממעשה הקרבנות ה"ב, א"כ למה אינו קרוי בלילה שעת עבודה. ואפשר דבא למעט אם נפגם המזבח עיין פ"ד מפסולי המוקדשין ה"ד לענין מחשבה, אבל בלילה לפי דעתי הוי ליה שעת עבודה (מנחת חינוך קמט אות ב)

¹⁰⁷ שם ביאת מקדש הי"א

¹⁰⁸ שם הלכה יז

¹⁰⁹ אך קשה כיון דהוא מטעם מורא מקדש למה כתב דאסור להכנס מתחילת עזרת ישראל וכו', הא מורא המקדש הוא ג"כ בהר הבית כמו שכתוב ברמב"ם פ"ז מבית הבחירה ה"ב, לא יכנס בהר הבית במקלו וכו'. אך באמת דהתורה כתבה מורא המקדש ומסרה לחכמים איזה הוא, ועיי"ש ה"ו שנראה מדבריו דגם ישיבה שהיא אסורה בעזרה היא מחמת מורא המקדש, א"כ החכמים אמרו כל דבר הנראה להם דאין כבוד בהר הבית, ואיזו דברים שאינו כבוד דוקא במקום המקודש יותר עיי"ש, (מנחת חינוך שם אות ח)

¹¹⁰ מנחת חינוך שם אות ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

הערל הרי¹¹¹ הוא כבן נכר שנאמר (יחזקאל מד פסוק ט) כָּל בֶּן נָכָר עֶרְל לֵב וְעֶרְל בָּשָׂר לֹא יָבוֹא אֶל מִקְדָּשִׁי, לפיכך ערל¹¹² שעבד חילל עבודתו ולוקה כזר שעבד, וי"א שאינו לוקה¹¹³, אבל אינו חייב מיתה.

יז. ואונן

אונן שעבד אינו לוקה, ומותר ליגע בקדשים אף על פי שלא טבל שלא עשו מעלה אלא באכילה אבל בנגיעה הרי זה טהור

כהן הדיוט¹¹⁴ שהיה במקדש בעבודתו ושמע שמת לו מת שהוא חייב להתאבל עליו, אע"פ שאינו חייב לצאת מן המקדש עד אחר שתגמר אותה עבודה בידי אחרים¹¹⁵, אינו עובד מפני שהוא אונן, ואם עבד והוא אונן של תורה חילל עבודתו בין בקרבן יחיד בין בקרבן ציבור, אבל אינו לוקה¹¹⁶.

¹¹¹ רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרקו הלכה ח

¹¹² תוס' ד"ה ערל וכו' ובחגיגה ד' ב' ד"ה אדרבה יש וכו' ב' דיעות לרש"י מיירי בערל שמתו אחיו מחמת מילה ולר"ת מיירי במומר לערלות יעו"ש

¹¹³ פירש"י והיינו אזהרה מדברי קבלה בעלמא ולא לקי עלה ורבינו שכתב שלוקה טעמו מדאמרינן בפ"ב דזבחים עד דאתא יחזקאל מנא לן ואסיקנא גמרא גמירי לה ואתא יחזקאל ואסמכיה אקרא וכיון דגמרא גמירי לה דלא יבא לשרת כי לקי לא משום אזהרה דדברי קבלה לקי אלא משום אזהרה דגמרא ועכ"ז רצה רבינו שיחא נרמז בתורה קצת ולפיכך כתב שהוא כזר. כס"מ שם

¹¹⁴ רמב"ם שם פרק ב הלכה ח ערוך השולחן העתיד שם סי' לה סעי' יז יח

¹¹⁵ ועיין ליקוטי הלכות זבחים יז (י ע"א בדפו"י) בזבח תודה ד"ה איכא מרבוותא דלדעת רש"י יש בזה מחלוקת תנאים בברייתא ר' יוסי ור' יהודה ולדעת ר' יוסי גומר עבודתו שכיון שכבר התחיל עבודתו א"כ נכנס לאזהרת ומן המקדש לא יצא ולהכי יגמור אבל להלכתא קי"ל בזה כר' יהודה כיון שיש סתם משנה בהוריות כוותיה וקי"ל סתם במשנה ומחלוקת בברייתא הלכה כסתם ועוד דבירושלמי יש גורסים במקום ר' יוסי ור"ש וקי"ל ר' שמעון ור' יהודה הלכה כר' יהודה ועיין צפנת פענח מתנות עניים פ"ד ה"ו (עמ' 99) שכתב שלדעת ר' יהודה מניח עבודתו יוצא כיון שכבר היה אונן א"כ נפסלה עבודתו ושוב אינו באזהרת ומן המקדש לא יצא ולהכי מניח ויוצא ולר' יוסי שיגמור עבודתו לא קאי על הכהן האונן אלא שאחר גומר עבודתו ואסור לאונן לצאת עדיין כיון שהוא עדיין בשעת עבודה אע"ג שאינו זה שגומר אותה

¹¹⁶ כיון שאין לאו מפורש על זה אע"ג שיש ק"ו לאוסרו כדלקמן אין מזהירין מן הדין (כס"מ שם)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

וי"א¹¹⁷ שלוקה. וי"א¹¹⁸ שכהן הדיוט חייב לצאת ולהיטמאות למתו, וי"א¹¹⁹ שאסור גם לכהן הדיוט לצאת מן המקדש עד שתיגמר העבודה ואפילו אין אחר שיעשה העבודה במקומו חייב להפסיק עבודתו ולשפוך הדם ורק אח"כ יצא.

ומניין שעבודת¹²⁰ האונן פסולה מקל וחומר אם בעל מום שאוכל בקדשים אם עבד חילל, אונן שהוא אסור בקדשים שנאמר (דברים כו פסוק יד) לא אכלתי באני ממנו דין הוא שיחלל, ועוד¹²¹ שהרי נאמר בכהן גדול (ויקרא כא פסוק יב) ומן המקדש לא יצא ולא יחלל הא אחר שלא יצא דהיינו כהן הדיוט חילל.

יח. ויושב אינו במיתה אלא באזהרה

כל העובר¹²² והוא יושב חילל ועבודתו פסולה ואינו לוקה¹²³, מפני שאזהרה שלו מכלל עשה היא, וכן כל העוסק בעבודה מעבודת המקדש צריך שיהיה עומד על הרצפה, ואם היה דבר חוצץ בינו ובין הקרקע כגון שעמד על גבי

¹¹⁷ תוס' מכות יג ע"א ד"ה ואלו הן הלוקין ועיין שפת אמת זכחים טו ע"ב סוד"ה דבי ר"י ובדף טז ע"ב על תור"ה שם טומאה

¹¹⁸ ז"ל הרמב"ם שם "אע"פ שאינו יוצא מן המקדש" והראב"ד שם השיג עליו "וכיון שהוא חייב להתאבל עליו למה אינו יוצא ודאי יוצא ומטמא בעל כרחו" שהרי גם הרמב"ם מודה שכופין הכהן ליטמא למתו וכמש"כ בפ"ב דאבל אלא כוונת הרמב"ם שאינו חייב לצאת מיד ולהתעסק עם מתו אלא אם רוצה ממתין עד גמר העבודה ע"י אחרים ואח"כ חייב לצאת להתעסק עם מתו ומקור הרמב"ם הוא מברייתא ביומא יג ע"ב דתניא היה עומד ומקריב על גבי המזבח ושמע שמת לו מת מניח עבודתו ויוצא דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר יגמור ודעת רש"י דאיירי בכהן הדיוט ונדחק שם לפרש האיך לר"י נומר עבודתו אבל הרמב"ם למד שיגמור הכוונה דתגמר העבודה שכיון שאמר ר' יהודה מניח עבודתו לזה אמר ר' יוסי שאין צריך להניח מיד אלא יישב במקדש עד שתגמר העבודה ומצינו כעין זה בשבת יט ע"א השום וכו' שריסקן מבעוד יום ר' ישמעל אומר יגמור משתחשך וכו' ופ' רש"י ותוס' שם שהכוונה שיגמרו בעצמן וא"כ ה"נ הכא (ערוך השולחן העתיד שם) ועיין ערוך לנר יבמות מג ע"ב ד"ה ובוה ג"ל שפירש דהרמב"ם איירי במתים שאינו חייב להטמאות להם כגון אחותו הנשואה מאביו והו"א ששכיון שאינו חייב להטמאות א"כ יכול לעבוד באנינותו לזה השמיענו שכיון שחייב להתאבל עליהם אסור לו לעבוד אונן אע"ג שאינו חייב לצאת מן המקדש אבל קרובים שחייב להטמאות להם ודאי יוצא מיד וכדעת הראב"ד

¹¹⁹ חינוך מצוה קנא מנחת חינוך שם אות ד

¹²⁰ שם הלכה ז

¹²¹ ספר המצוות כאן וברמב"ן בהשגות שורש ה ועיין ערוך לנר סנהדרין פד ע"א בגמ' ד"ה ומן המקדש

¹²² רמב"ם שם פרק ה הלכה יז

¹²³ ובברכת הזבח זכחים דף כ"ג הניח בצ"ע אמאי לא ילקה משום זרות דומיא דערל שבפ"ו מהל' ביאת המקדש ה"ח. ואולם לפי מ"ש הכ"מ פ"ו מהלכות ביאת המקדש ה"ח מובא לעיל לק"מ. מרכה"מ שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

כלים או בהמה או על רגלי חבירו פסל, וכן אם היה דבר חוצץ בין ידו ובין הכלי שעובר בו פסל.

יט. בעל מום ... באזהרה

כל כהן¹²⁴ שיש בו מום קבוע לא יכנס למקדש מן המזבח ולפנים, דהיינו בין המזבח לאולם, וכן על המזבח עצמו לא יעלה¹²⁵ ואם עבד במקדש¹²⁶ פסל וחילל עבודה, ולוקה אף על העבודה, שנאמר (ויקרא שם פסוק יח) **אֲשֶׁר בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרַב מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לַמִּדְוָה**¹²⁷ שאזהרה זו שלא יקרב לעבודה; שלוקה אף על הכניסה אף אם לא עבד¹²⁸ וי"א¹²⁹ שאינו לוקה אלא אם עבד אבל אינו לוקה על הכניסה בין האולם והמזבח ואין איסורו אלא מדרבנן.

אין בעלי מומין שעבדו במיתה, אלא במלקות בלבד¹³⁰.

כל הקרבנות¹³¹ וכל העבודות בכלל איסור זה, ואם עבד עבודתו פסולה, בין תמידים ובין חטאת ואשם, בין קדשי קדשים ובין קדשים קלים, וכן הקומץ והלבונה והקטורת ומנחת כהנים, ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים, ובכלל זה היציקות והבלילות, והתנופות וההגשות, והקמיצות וההקטרות, והמליקות והקבלות וההזיות, אמנם אין

¹²⁴ רמב"ם ביאת המקדש פ"ו ה"א ומשנה למלך שם

¹²⁵ משנה למלך שם שעובר משום לאו דאך אל הפרוכת לא יבוא (ל"ת סט) ועיי"ש שהביא שדעת במגילת אסתר שלא נאסר משום לאו זה אלא רק כ"ב אמה שבין האולם והמזבח ובמזבח עצמו לא נאסר אבל מספר המצוות ל"ת סט שכתב "שהזהיר כהן בעל מום מהכנס להיכל בכללו. רוצה לומר המזבח ובין האולם והמזבח והאולם וההיכל" משמע שאף המזבח עצמו בכלל לאו זה

¹²⁶ ועיין זבחים טז ע"א שמוזהר גם שלא לעבוד בבמה ולכאורה גם שם מחלל עבודה

¹²⁷ וא"ת מה צורך ללמוד מפי השמועה שאזהרה זו לא יקרב לעבודה הרי מפורש הוא בכתוב אשר בו מום לא יקרב להקריב לחם אלהיו ואפשר דה"ק מפי השמועה למדו שאזהרה זו לכל מין קרבן ולדם כדיליף לה מקרא בת"כ ועי"ל דקרא כתיב בתר הכי כי כל איש אשר בו מום לא יקרב וה"א דעל קריבה למזבח לבד חייב אע"פ שלא עבד לכך הוצרך ללמוד מפי השמועה שאינו כן (כסף משנה שם וזה דלא כמשנה למלך הנ"ל שחייב על הקריבה לבד על המזבח) ועיין רדב"ז אלף תיד שכתב שכוונת הרמב"ם דה"א שאין האיסור אלא אם בא שלא לעבוד עבודה כדכתיב אך אל הפרוכת לא יבוא להכי אשמעינן דמפי השמועה למדו שאף לעבודה לוקה.

¹²⁸ ועיין בכסף משנה שם שהקשה דכאן משמע שלוקה אם עבר ונכנס בין האולם ולמזבח ובפ"ט ה"ד מסנהדרין אות כח משמע שאינו לוקה אלא אם נכנס להיכל. ועיין ברכת הוצח בחי' הרמב"ם שכתב שמה שכתב בפ"ט מסנהדרין הוא לאו דוקא

¹²⁹ רמב"ן בספר המצוות ל"ת סט

¹³⁰ רמב"ם ביאת המקדש פ"ו ה"ב לאפוקי דעת רבי (או ר' יהודה עיין תו"כ אמור סוף פרשה ג) בסנהדרין פד ע"א ובתוספתא זבחים פ"ב דס"ל שחייב מיתה בידי שמים.

¹³¹ רמב"ם שם פ"ט ה"י ומל"מ תמידין ומוספין פ"ב ה"י ד"ה עוד י"ל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

בעל מום חייב מלקות אלא על ארבע העבודות שהזר חייב עליהן, והן זריקה והקטרה וניסוך המים בחג וניסוך היין לתמיד אבל על שאר העבודות שהזר אינו חייב מיתה עליהן, בעל מום אינו חייב מלקות, אלא איסור מן התורה יש בהן.

י"א¹³² שאינו חייב אלא על עבודות שאינן מעכבות את הקרבן, כיציקות ובלילות והגשות ותנופות, שאף אם לא יצק ולא בלל ולא הגיש ולא הניף כשר, אבל כל העבודות המעכבות בעל מום חייב עליהם.

אף על פי¹³³ שאין הוצאת דשן המזבח מחוץ לעיר עבודה, מ"מ אין בעלי מומין מוציאין אותו. כהן בעל מום¹³⁴ פסול לעבודות של פרה אדומה¹³⁵.

בתקיעות שהיו תוקעים הכהנים בחצוצרות במקדש בזמן הקרבת הקרבן כהן בעל מום פסול, אבל בתקיעות שהיו תוקעים בשעת הקהל כשר אף הבעל מום לתקוע¹³⁶.

ולא רק על העבודה¹³⁷, אלא כל כהן שיש בו מום בין מום קבוע בין מום עובר¹³⁸, אחד שהיו בו מתחלת ברייתו ואחד שנולדו בו אחר כן, לא יכנס למקדש מן המזבח ולפנים שנאמר (שם פסוק כג) אַךְ אֶל הַפֶּרֶכֶת לֹא יָבֹא וְאֶל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִגֵּשׁ כִּי מוֹם בּוֹ, ואם עבר

¹³² ראב"ד על תו"כ אמור סו"פ ג

¹³³ רמב"ם תמידין ומוספין פ"ב המ"ו

¹³⁴ תוס' זבחים טז ב ד"ה שם טומאה ויז ב ד"ה אונן

¹³⁵ ועי' מנ"ח מצוה רעה אות ב שמסתפק בדבר.

¹³⁶ וז"ל ירושלמי יומא פ"א סוף ה"א "כי רבי טרפון אביהן של כל ישראל לא טעה בין תקיעת הקהל לתקיעת קרבן דתני ובני אהרן הכהנים יתקעו בחצוצרות תמימים ולא בעלי מומין דברי רבי עקיבא אמר לו רבי טרפון אקפח את בניי אם לא ראיתי אחי אמי חיגר באחת מרגליו עומד בעזרה חצוצרתו בידו ותוקע אמר לו רבי עקיבא רבי שמא לא ראיתיה אלא בשעת הקהל ואני אומר בשעת קרבן אמר לו רבי טרפון אקפח את בניי שלא היטית ימין ושמאל אני הוא שראיתי את המעשה ושכחתי ולא היה לי לפרש ואתה דורש ומסכים לשמועה הא כל הפורש ממך כפורש מחיי"ו"

¹³⁷ רמב"ם ביאת המקדש פ"ו ה"א וה"ג

¹³⁸ "והיינו דוקא בבעל מום קבוע או עובר באותם המומין הפוסלים בבהמה ג"כ, ובעל מום כזה לוקה ומחלל עבודה, א"כ הוזהר על הכניסה שהוא בכלל הפסוק כי מום בו, אבל במומין המיוחדין באדם דנראה מהש"ס בכורות מ"ג ע"ב דזה לא הוי מום, אך התורה פסלה אותו דצריך שיהיה שוה בזרעו של אהרן, וליכא אלא עשה ואינו מחלל עבודה, ולהרמב"ם (כאן ה"ו) הוא לאו ולוקין ואינו מחלל עבודה, אבל הלאו הוא ג"כ מחמת שאינו שוה בזרעו של אהרן, אינו מוזהר על הכניסה לדברי הכל, להרמב"ם אין לוקין ולשיטת הראשונים אינו עובר בעשה. וכן נראה מלשון הכתוב (שם) לא יגש ולא יחלל, דהיינו אותו שמחלל עבודה מוזהר על הכניסה, אבל בעל מום המיוחד לאדם דאינו מחלל אינו מוזהר ואינו עובר בעשה, ואפשר מדרבנן גם הוא לא יכנס" (מנחת חינוך רעז) "ונראה להוכיח כן מדברי הרמב"ם דנקט דין זה דלוקה על כניסת מקדש דוקא גבי מומין דמחלי עבודה, ע"כ משמע דבמומין שאין מחלין עבודה לא יהיה לוקה" (הגר"י בכורות דף מה ע"ב ד"ה והנה שיטת הרמב"ם) ועיין בצפנת פענח תניינא עמ' 48 שכתב שאפשר שבעל מום עובר אינו לוקה על כניסה לחוד אא"כ עבר ומלשון הרמב"ם כאן לא משמע כן

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ונכנס לוקה אף ע"פ שלא עבד. וי"א¹³⁹ שאינו לוקה מלקות דאורייתא ואינו אלא איסור דרבנן.

י"א¹⁴⁰ שאף אם נכנס אל המזבח עצמו לוקה. וי"א¹⁴¹ שאינו לוקה ואינו אסור אלא בין האולם ולמזבח.

כהן בעל מום¹⁴² שנכנס כדי לעשות תיקון בהיכל או באולם או במזבח אינו לוקה, ואם אין שם כהן אחר שיכנס לתקן מותר לו אף לכתחילה¹⁴³.

כהן בעל מום שנכנס כדי לעבוד עבודה הכשירה לו כגון להשתחוות בפישוט ידיים ורגלים אינו חייב מלקות¹⁴⁴ וי"א¹⁴⁵ שחייב מלקות.

אסור¹⁴⁶ לכהן בעל מום ליכנס בין אולם ולמזבח. כדי ליטול חלק בלחם הפנים אלא מוציאין להם חלקם לחוץ.

נכרים שהקיפו את העזרה ואין מקום אחר לאכול בו קדשים מלבד בהיכל או בין אולם למזבח מותר לכהן בעל מום ליכנס שם לאכול¹⁴⁷.

¹³⁹ רמב"ן בהשגות לספר המצוות שם

¹⁴⁰ חינוך רעז ערוה"ש סי' מד סעי' ח שם כתב דע"כ כן הוא לדעת הרמב"ם שהרי מקרא מפורש הוא "אל המזבח לא יגש" וכן משמע לשון הרמב"ם בספר המצוות כאן "רוצה לומר המזבח ובין האולם והמזבח" וכו' וכן משמע מהרמב"ן בהשגות שם

¹⁴¹ רמב"ן שם

¹⁴² יראים סי' של שלא [שלו] חזו"א שם פ"א סוף הט"ז

¹⁴³ עיין מלבי"ם עה"ת ויקרא פכ"א פס' כג אות ס

¹⁴⁴ עיין ערוך לגר סוכה מד ע"א ד"ה כהנים בעלי מומים דכתב דדעת הרמב"ם שמה שאסרה התורה ליכנס בין האולם ולמזבח לבעל מום היינו כיון שאין ראוי לעבודה והוי ביאה ריקנית, כמו שכתב אפילו אינו בעל מום לוקה כשנכנס ביאה ריקנית להיכל כמו כן בעל מום דגרע החמיר עליו הכתוב לאסור ביאה ריקנית שלו גם בין האולם ולמזבח ולכן אם נכנס לשם מצות ערבה להקיף בה את המזבח אין זה ביאה ריקנית אצלו ולא אסרה תורה לו ועיי"ש שזה רק לדעת ר"ל בגמ' סוכה שם אבל דעת הרמב"ם בפ"ז מלולב הכ"ב לפסוק בר' יוחנן שם שכיון שאפשר בוקיפה בצידי המזבח וא"כ הוי ביאה ריקנית אצלו שאפשר ע"י כהן אחר ועוד דילמא רק לתמימים התיר הכתוב אבל בעלי מומים לאו משום ביאה ריקנית אלא משום גריעותו ע"י מומו ולכן אפילו לצורך נטילה והקפה אסור לכנסם (ולפ"ד לכאורה רק לדעת ר"ל אם יכנס בעל מום בין אולם למזבח להשתחוות כיון שאינו ביאה ריקנית לא ילקה שהרי חשיב עבודה עיין ל"ת סח אבל לר' יוחנן אסור) ובספר המצוות כאן כתב הרמב"ם "וכל זמן שיכנס אחד מהם מן המזבח ולפנים שלא לעבודה לוקה" משמע שאם נכנס לעבוד אינו לוקה ולכאורה צ"ע שהרי עבודתו פסולה וא"כ הוי כביאה ריקנית כיון שעבודתו אינה עבודה ועיין בצפנת פענח תנינא עמ' 48 שהעמידו בנכנס להשתחוות (ודוקא בפישוט ידיים ורגלים) דלדעת הרמב"ם הוי עבודה

¹⁴⁵ כן משמע דעת היראים שם שכתב "שלא יכנסו בעלי מומים אפילו בלא עבודה" ולדעת החינוך והסמ"ג שהשתחוייה לאו עבודה היא חייב אפילו אי ס"ל כהרמב"ם

¹⁴⁶ תוספתא סוכה פ"ד הי"א

¹⁴⁷ צפנת פענח שם דחשיב גדר עבודה ואינו דומה לתוספתא הנ"ל כיוון ששם יכול לאכול בחוץ משא"כ הכא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ב"ד הגדול¹⁴⁸ היו יושבין בלשכת הגזית ועיקר מעשיהם התדיר שהיו יושבין ודנין את הכהונה ובודקין הכהנים ביוחסין ובמומין כל כהן שנמצא פסול בייחוסו לובש שחורים ומתעטף שחורים ויוצא מן העזרה וכל מי שנמצא שלם וכשר לובש לבנים ונכנס ומשמש עם אחיו הכהנים.

מי שנמצא¹⁴⁹ כשר בייחוסו ונמצא בו מום יושב בלשכת העצים ומתלע עצים למערכה וחולק בקדשים עם אנשי בית אב שלו ואוכל שנאמר לחם אלהיו מקדש הקדשים ומן הקדשים יאכל.

נ. הזיד במעילה ... באזהרה

אסור להדיוט¹⁵⁰ ליהנות מקדשי השם, בין מדברים הקרבין על גבי המזבח, בין מקדשי בדק הבית, וכל הנהנה בשוה פרוטה מקדשי השם מעל.

וכל המועל בזדון לוקה ומשלם¹⁵¹ מה שפגם מן הקדש בראשו. ואזהרה של מעילה מזה שנאמר (דברים יב פסוק יז) לא תוכל לאכל בשעריך ... וכל נדרריך אשר תדור ונדבתריך ותרומת יריך: מפי השמועה למדו שזו אזהרה לאוכל מבשר עולה הואיל וכולו לשם והוא הדין לשאר כל קדש¹⁵² שהוא

¹⁴⁸ שם הלכה יא

¹⁴⁹ שם הלכה יב

¹⁵⁰ רמב"ם פ"א מהל' מעילה ה"א

¹⁵¹ ועיין ערוך השולחן העתיד מעילה סי' קסו סעי' י יא שהקשה, האיך לוקה ומשלם הא קי"ל דאין לוקין ומשלמין. והביא שבגליון הרמב"ם רצה לדחוק דהרמב"ם לצדדים קתני, לוקה במזיד ומשלם בשוגג. וכתב עליו, "ואין ממש בזה דלבד דחיקת לשונו, הרי על שוגג כתב לקמן ע"ש. ולפלא שמפרשי הרמב"ם לא עמדו בזה. אבל באמת דברי הרמב"ם ברורים וכו', דבשעה שנמל מההקדש קנאה ומתחייב בתשלומים או להחזיר מה שנמל, ומלקות לא מתחייב עד שיהנה בשוה פרוטה". וכיון שאין החיוב באותו הזמן, אין המלקות פוטר מן התשלומי וכדמוכח בכתובות ל ע"ב.

¹⁵² ובמשנה למלך הקשה, איך ילפינן לשאר קודש הא נדריך קאי רק על עולה ושאר קדשים בשלמים ותורה הוא בכלל נדבותיך כדמוכח ברמב"ם מעשה הקרבנות פי"א ה"א וה"ד הנ"ל. ועוד הקשה, כיון דבקרא כתיב לא תוכל לאכול מנ"ל לאסור אף הנאה, ואע"ג שכל אכילה שבתורה כולל גם הנאה מלבד במקומות המפורשים כדקיי"ל בפסחים כא ע"ב "דאמר רבי אבהו כל מקום שנאמר לא יאכל לא תאכל לא תאכלו – אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה במשמע עד שיפרט לך הכתוב וכו', מ"מ אינו לוקה על הנאה כמבואר ברמב"ם פ"ח ממאכלות אסורות ה"ז ט"ז וא"כ אמאי לוקה הכא. ועוד הקשה, אמאי לוקה בשוה פרוטה הא כיון דבקרא כתיב אכילה שיעור אכילה הוא בכזית ומנ"ל שיעורא דשוה פרוטה. וכתב לתריץ, דכיון שלבשר העולה איכא לאו דכליל תהיה ולבשר שאר הקדשים איכא לאו אחר וכמבואר לעיל, א"כ אייתר לן קרא דנדריך ובאה הקבלה על זה שהפסוק הזה בא לאזהרה של מעילה שהרי לדין מעילה לא מצינו אזהרה מלבד אזהרה זו, וכיון שבדין מעילה ראינו שאינו תלוי בכזית אלא רק בשוה פרוטה, א"כ אזהרתה שילפינן מריבוי דנדריך אינו אלא בשוה פרוטה ולהכי חייב על הנאה כיון שהוא ריבוי לאזהרת מעילה ואינו פשטיה דקרא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

להשם לבדו, בין מקדשי המזבח בין מקדשי בדק הבית אם נהנה בהן שוה פרוטה לוקה¹⁵³. וי"א שאינו לוקה משום לאו זה.

מעל בשגגה¹⁵⁴ משלם מה שנהנה ותוספת חומש, ומביא איל בשני סלעים ומקריבו אשם ומתכפר לו וזהו הנקרא אשם מעילות, ושילום הקרן בתוספת חומש עם הבאת הקרבן מצות עשה.

דברים¹⁵⁵ שהותרו באכילה מן הקרבנות, כגון בשר חטאת ואשם אחר זריקת דמן, או שתי הלחם אחר זריקת דם שני הכבשים, אין בהן מעילה אפילו אכל הזר מאלו וכיוצא בהן, הואיל והן מותרין למקצת בני אדם ליהנות בהן כל הנהנה מהן לא מעל, ואפילו נפסלו ונאסרו באכילה, הואיל והיתה להן שעת היתר אין חייבין עליהן מעילה.

נא. לכהן טמא שאכל תרומה טמאה שאינו במיתה שנאמר ומתו בו כי יחללו פרט לזו שמחוללת ועומדת

כבר התבאר שבהן¹⁵⁶ טמא¹⁵⁷ בין שטומאה יוצאת מגופו ובין טומאת מגע, בין בטומאה חמורה שטמא ז' ימים ובין בטומאה קלה שטמא יום אחד, אסור

דבית כתיב אכילה. וסיים "הכלל, דלאו דכליל וגו' (נ"ל שקאי על כל שהוא כליל לאישים וכולל גם עולה) הוא על כזית ואפילו אין בו שוה פרוטה, ואפילו אימורי קדשים קלים, דמעילה אינו בפחות משה פרוטה וכן אימורי קדשים קלים לפני זריקה, מ"מ בכזית עוברים בלאו זה דכל שבכליל וגו'. ואם אכל פחות מכזית עולה ויש בו שוה פרוטה אינו עובר משום לאו דכליל רק לאו דמעילה דהוא שוה פרוטה, ובקדשים קלים אין עוברים כלל. ואם יש כזית עולה ושוה פרוטה עוברים על שני הלאוים, לאו דכליל ולא דמעילה עי"ש. הכלל, לאו זה הוא רק לאו דמעילה והוא בשוה פרוטה דוקא, ובכזית ואינו שוה פרוטה אין עובר בלאו הזה. ובשוה פרוטה ואין בה כזית עובר בלאו הזה, ולא דכליל הוא בכזית דוקא, ועי"ש שהקשה על הר"מ, דלמה כתב לאו זה דלא תוכל וגו' בהלכות מעשה הקרבנות, דאינו רק מעילה, ובהלכות מעילה שם ביתו עי"ש. ובערוך השולחן העתיד שם סעי' יג כתב לתרין קושיות המשנה למלך, דדין מעילה כתיב גבי שונג (עיין מצת עשה קיד) וודאי בזדון יש איסור יותר גדול, ואמרינן במעילה טו ע"א אמר ר' ינאי מחוורתא אין חייבים משום מעילה אלא על קדשי בדק הבית ועולה בלבד. מ"מ, דאמר קרא נפש כי תמעול מעל מקדשי ה' – קדשים המיוחדים לה'. ומסיק שם דה"ק, דשאר קדשי מזבח לבד מעולה לא שמעינן ממקרא זה אלא מקרא דאי כי יאכל קודש בשגגה עי"ש. ולפ"ז בקרא זה דמעילה מפורש עולה וא"כ בשאוכל עולה יש אוהרה, וא"כ הוי כאילו כתיבא האזהרה בפרשה דמעילה על עולה ובפרשה דמעילה הא כלולה גם בדק הבית ושאר קדשים שכל מה שחייבים על השונג קרן וחומש ואשם חייבים על המזיד מלקות.

¹⁵³ רמב"ם שם ה"ג

¹⁵⁴ שם הלכה ג

¹⁵⁵ שם הלכה ב

¹⁵⁶ רמב"ם פ"ז מהל' תרומות ה"א

¹⁵⁷ ולא חשיב גם כהן טהור שאכל תרומה טמאה, משום דזה אינו אלא בעשה כדאיתא ביבמות (עג ב), וכמ"ש הרמב"ם בפ"ז מתרומות דין ב ע"ש, והטעם דקרא מפורש ליכא על זה ורק ילפינן מהא דכתיב בפסולי

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

לאכול תרומה¹⁵⁸ בין טמאה בין טהורה¹⁵⁹. שנאמר (ויקרא כב פסוק ד) איש איש מזרע אהרן והוא צרוע או זב בקדושים לא יאכל, אי זהו קדש שאוכלין אותו כל זרע אהרן זכרים ונקבות, הוי אומר זו תרומה¹⁶⁰. וכן תרומת מעשר וחלה וביכורים אסורים לאכול בטומאה, שכולם נקראים תרומה¹⁶¹.

וטמא¹⁶² שאכל תרומה טמאה¹⁶³ אע"פ שהוא בלאו אינו לוקה¹⁶⁴ ואינו חייב מיתה בידי שמים שהרי אינה קדש¹⁶⁵. וי"א¹⁶⁶ שזה דוקא אם נטמאה התרומה תחילה ואח"כ הכהן האוכל¹⁶⁷, אבל אם נטמא הכהן ואח"כ נטמאה התרומה¹⁶⁸, חייב מיתה בידי שמים ומלקות. וי"א¹⁶⁹, שמלקות חייב בכל ענין.

המוקדשין שנפדו: בשעריך תאכלנו הטמא והטהור יחדיו, ודרשינן בשעריך תאכלנו לזה ולא לאחר, כלומר כל מין אחר שיש בו קדושה לא יאכל הטמא, והוה לאו הבא מכלל עשה דהרי הוא כעשה. דרך אמונה שם בשם ערוה"ש.

¹⁵⁸ ואפילו אם לא הוכשר הדבר לקבל טומאה אסור, עיין תוס' יבמות עג ע"ב ד"ה טומאת.

¹⁵⁹ ואע"ג שחזוהו ושוק ג"כ נאכל לנשות ובנות הכהנים, מ"מ בת כהן שהתחתנה עם זר ונתאלמנה בלא ולד אינה חוזרת לחזה ושוק וא"כ אינו נוהג בכל זרע אהרן אבל חוזרת היא לתרומה.

¹⁶⁰ מנחת חינוך מצוה רעט אות א

¹⁶¹ שם ברמב"ם

¹⁶² ועיין משנה למלך שם שנסתפק באופן שהתרומה טמאה מדרבנן, אי האוכל טמא בטומאת הגוף חייב עליה כיון דמדאורייתא טהורה היא, או דילמא כיון דטמאה מדרבנן הוי לה מחוללת.

¹⁶³ ואם נטמאה בטומאה דרבנן צ"ע אם חייב מיתה ומלקות, וכן אם אסורה משום איסור אחר כגון שאכל תרומה טמאה מחמץ בפסח או שהיתה כלאי הכרם צ"ע אי חייב מיתה ומלקות. דרך אמונה שם ס"ק טו, ועיי"ש בציון ההלכה ס"ק כד כה.

¹⁶⁴ דכתיב ומתו בו כי יחללוהו (ויקרא כ"ב ט') פרט לזו שמחוללת ועומדת. (סנהדרין שם ע"א).

¹⁶⁵ תוס' סנהדרין פג ע"ב ד"ה פרט לזו וחולין קא ע"א ד"ה בנטמא הגוף

¹⁶⁶ דאין איסור חל על איסור וכדאיתא בסוגיא שם.

¹⁶⁷ שאין איסור מיתה קדים איסור חל על איסור, והרמב"ם פליג על זה דס"ל דהבא הוא גזירת הכתוב דאין מלקות ומיתה ביד"ש כלל בתרומה טמאה. שער המלך פ"ז ה"ח מאיסורי ביאה ד"ה גרסינ' בפ' כל הבשר וד"ה אלא שמדברי.

¹⁶⁸ לחם משנה פ"ט מסנהדרין ה"ב דרק מיתה בידי שמים ילפינן מקרא הנ"ל ומתו בו כי יחללוהו.

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ובהן בין טהור¹⁷⁰ בין טמא שאכל בכורים טמאים לוקה¹⁷¹, כשם שלוקה ישראל טהור שאכל מעשר שני שנטמא¹⁷² מה שאין כן בתרומה.

דף פג:

כב. וזר שאכל את התרומה אמר רב זר שאכל את התרומה

לוקה

מה שהתבאר שזר שאכל¹⁷³ תרומה בזדון, בין שהיה טמא¹⁷⁴ בין שהיה טהור בין שאכל תרומה טהורה בין שאכל טמאה חייב מיתה בידי שמים שנאמר (ויקרא כב פסוק ט) מיתו בו כי יחללהו, ולוקה על אכילתה, זהו גם בתרומת מעשר¹⁷⁵ וחלה וכן ביכורים אחר שנכנסו לירושלים בין טמאה בין טהורה¹⁷⁶.

התרומה¹⁷⁷ ותרומת מעשר בין של דמאי בין של ודאי והחלה והבכורים כולן מצטרפין לכזית לחייב עליהן מיתה וחומש שכולן נקראו תרומה, ומן הדין היה שאין חייבין חומש על תרומת מעשר של דמאי שאין חייבין על

¹⁷⁰ רמב"ם פ"ג מהל' בכורים ה"ה

¹⁷¹ ולדעת הלח"מ הנ"ל שלוקה בכהן טמא ותרומה טמאה, ילקה שתים אחת משום לאו זה דטומאת הגוף ואחת משום לאו דלא תוכל לאכול בשעריך דאכילת בכורים טמאים. ולדעת תוס' הנ"ל ילקה שתים אם קדמה טומאת הגוף, וכ"כ במנ"ח שם אות ד ועיי"ש אמאי אין כאן משום איסור חל על איסור.

¹⁷² כדילפינן ביבמות ע"ב וברש"י ד"ה מר מקיש מקיש בכורים למעשר דכתיב ביה (דברים כו, יג) בערתי הקודש ואמרינן שם בגמ', לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך ולהלן הוא אומר בשעריך תאכלנו הטמא והטהור יחדו כצבי וכאיל, ותנא דבי רבי ישמעאל אפילו טמא וטהור אוכלין על שולחן אחד בקערה אחת ואינן חוששין וקאמר רחמנא ההוא דאמרי לך התם בשעריך תאכלנו הכא לא תיכול.

¹⁷³ רמב"ם הלכות תרומות פרק ו הלכה ו

¹⁷⁴ אינו לוקה משום טומאה רק משום זרות שרק כהן הוזהר על הטומאה כדכתיב דבר אל אהרן ואל בניו וגו' ולא ישאו עליו חטא ומתו בו כי יחללוהו. מנ"ח מצוה רפ"ב אות ב' בשם הפר"ד ואם הוא ג"כ ערל

¹⁷⁵ רמב"ם סנהדרין יט ב

¹⁷⁶ כללו מהך קרא דוכל זר לא יאכל קדש נפקא, כמ"ש הרמב"ם בס' המצות בלאוין (קלג), ולעניין לאוין אינן חלוקין דכולהו מחד לאו נפקא, ולא שייך לומר על זה לאו שבכללות דאין לוקין עליו, כיון דכולהו נכללו בשם תרומה, ולא שכללות הוא מה שכולל עניינים משונים זה מזה, כמו לא תאכלו על הדם, או ולפני עור לא תתן מבשרו וכיוצא באלו, וכן אין חילוק גם באלו בין טהורות לטמאות כבתרומה גדולה, והכהן אינו לוקה רק בטהורה (עלח"מ).

¹⁷⁷ שם הלכה ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

מעשר [שני] שלו כמו שיתבאר, אבל אמרו חכמים אם לא יתחייב עליה חומש יזלזלו בה.

י"א¹⁷⁸ שטבול יום כגון בעל קרי¹⁷⁹, הרי הוא כטמא ולוקה משום לאו זה, וי"א שאינו כטמא ואסור, רק משום עשה¹⁸⁰ ולוקה מכת מרדות.

גם הטמא¹⁸¹ בטומאה דרבנן אסור באכילת תרומה, ואפילו ספק תרומה אסור לו לאכול¹⁸², וכן לטהור אסור לאכול תרומה הטמאה מדרבנן, אבל ספק טמא דרבנן כגון שספק לו אם שתה משקין טמאים, מותר לאכול בתרומה.

¹⁷⁸ ראש יוסף לבעל הפמ"ג ברכות ב ע"א ד"ה ויש לי לחקור

¹⁷⁹ אע"ג שבתוס' סנהדרין פג ע"ב ד"ה ויליף חילול לא ברירא ליה בסמ"ג ל"ת שה – שו כתב להדיא דהוה בכלל טמא וז"ל "מכאן דקדק רבינו חיים כהן אבי אמי דטבול יום שאכל תרומה במיתה ולא הוצרך לשנותו עם טמא שאכל תרומה מפני ששניהם יוצאים ממקרא אחד דהכי כתיבי קראי בפרשת אמור ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים וגו' ומתו בו כי יהללוהו"

¹⁸⁰ דואחר יאכל מן הקדשים לקמן סעיף ח

¹⁸¹ ירושלמי סוף דמאי ומשנה סוף מס' זבים

¹⁸² ועיין ברמב"ם פ"ג משאר אבות הטומאה מה"י עד סוף הפרק בעניני ספק טומאה וספק ספיקא ברשות היחיד ובקשות הרבים ואכמ"ל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

